

ARDEALUL

ECONOMIC • POLITIC • SOCIAL

Director:
TRAIAN CHIRILĂ

ABONAMENTE:

Particulari	1 an 6 luni	500 250
Autorități, bănci și întreprinderi industriale și comerciale	1000	500
Publicații cm.-patrat	Lei	5.

Redacția și administrația
Str. Minerva No. 7.
CLUJ. TELEFON 444

Sef-redactor:
D. I. CUCU

Responsabilitatea funcționarilor publici

O problemă de stat, care este și o problemă de morală socială și o problemă economică.

S'a vorbit și se vorbește încă despre chestiunea salarizării funcționarilor de stat și desigur, decâteori se discută această chestiune în raport cu actuala stare de lucruri. de atâtea ori se cuvine se găsești că funcționarii nu sînt îndestul plătiți, că statul face o greșită politică în această privință și că, pentru a avea o administrație bună, ne trebuie în primul rînd funcționari puși la adapost de grijile traiului.

Un lucru ni se pare însă curios. Problema salarizării funcționarilor s'a analizat din toate punctele de vedere, dar nimenea nu s'a gândit că funcționarului, căruia i se recunoaște drepturi, moral este să i se impună și datorii. Chestiunea responsabilității funcționarilor publici absentează complet din preocupările noastre. Demaiajii și naivii nu vor sau nu pot să vadă decât starea de sărăcie a funcționarului de astăzi, scepticii și proștii știu totuși că funcționarului nu se mărginește la apunamentele bugetare, și că slujba prost retribuită are o rentă neînscrisă în niciuna din rubricile de cheltuieli ale bugetului, din care funcționarul își rotunjește suma veniturilor la aproximativul nevoilor de trei, sau, de multeori, peste acestea. Pentru aceștia din urmă discuția este inutilă și . . . primejdioasă.

Ori, problema nu poate fi de domeniul inflăcărilor de cafea, și nici nu se rezolvă cu o neprăsătoare strângere din umeri. Ea este o problemă de stat, cu importante consecințe economice, după cum este și o problemă de morală socială, și, prin urmare trebuie privită cu cea mai mare atenție și rezolvată cu seriozitatea cuvenită. Salarii bune funcționarilor, salarii cari să corespundă și pregătirii lor și misiunii ce li s'a încredințat, și rolului lor în societate? Fără îndoială, da. Dar salarii bune, la paritatea aur sau peste ea, nu se pot concepe fără un schimb de obligații. Și de aici începem să ne depărtăm de felul cum se privește această problemă în mod curent.

Obligația funcționarului nu se poate rezuma în cele câteva ore de birou, trecute într'un mod mai mult sau mai puțin util statului. Funcționarul nu trebuie să fie o simplă unealtă inconștientă, cu rolul mărginit de a îndeplini mecanic un anumit serviciu într'un anumit cadru de timp. Funcționarul este un factor de ansamblu, cu însușiri subiective, deci cu o conștiință a lui proprie supusă voinței generale, și deci cu o răspundere când această conștiință se abate de

la rînduiala stabilită a lucrurilor. Funcționarul trebuie să aibă, prin urmare, întreaga răspundere morală și materială a faptelor lui săvârșite în serviciu.

Funcționarul — desigur funcționarul bine plătit — care ia mită pentru a face un serviciu cuiva în dauna legilor sau a celorlalți cetățeni este un funcționar incorect, și el trebuie aspru pedepsit, moralmente pentru fapta săvârșită, și materialmente pentru cât a păgubit statului. Funcționarul, care din neglijență lui cauzează o ciocnire de trenuri, o răsurnare de vagoane, o deteriorare a materialului de cale ferată, etc. trebuie să fie responsabil materialmente de paguba făcută statului. Consilierul comunal, care ține în sertarul biroului actele pentru hotărîrea unei licitații, fiindcă este interesat cu licitația să se facă „restrînsă“, și nu le dă drumul decât atunci când altfel nu se poate hotărî, trebuie să fie responsabil bănește cu suma egală pe care e păgubit o statul plătind o furnitură mai scump decât făcea.

Exemple am putea culege din toate felurile de administrație publică, nenumărate. În organizația de stat răspunderea funcționarilor lipsește, și de aceea fiecare face ce-i place și toți păgubesc statul pentru a trage foloase personale. Singura instituție, care face oarecare excepție în această privință, e armata. Numai armata, după câte știiu are sistemul „impunărilor“, un fel de răspundere limitată pentru efecte, materiale și bani. Celelalte instituții nu știu însă să preindă funcționarului decât să semneze condica de prezență la timp. De aceea întreaga organizație de stat merge prost, de aceea comerțul și industria geme sub povara sarcinilor de tot felul, de aceea respirăm atmosfera aceasta ca de pușcărie.

Desigur, în aceste câteva rînduri de gazetă, problema ridicată de noi nu este decât întrevăzută. Dar este credem, singura posibilitate de a vîeștei noastre publice și de stat un alt aspect, asigurând funcționarilor publici salarii satisfăcătoare și impunându-le răspunderea morală și materială pentru actele lor de serviciu.

D. I. Cucu.

— Astăzi Duminică, d. Vințilă Brătianu, ministrul finanțelor, s'a reîntors la București din concediul făcut în străinătate.

Exportul nostru de cereale

— Distrugătoarea concurență a Rusiei —

Am avut prilejul să arătăm, în mai multe rînduri, situația îngrijitoare în care se găsește exportul nostru de cereale. Din pricina taxelor de export prea ridicate, cari scumpesc grăul românesc dincolo de prețul concurenței mondiale, producătorii noștri s'a văzut puși dela început în trista perspectivă de a nu putea vinde nimic peste frontieră.

Rezultatele acestei stări de lucruri se vad de pe acum. Tranzacțiile în porturile dunărene și în marile țărături de cereale sunt aproape nule. Nu se vinde decât pentru consumul intern, cu cantități reduse și pe prețuri în continuă scădere. Din punctul de vedere al populației orașenești, care mănăncă astăzi cea mai ieftină pâine din Europa, lucrurile se înfățișează în condiții destul de trandafirii, dar interesele economice ale țării întregi nu pot fi decât păgubite. Statul, care se bizuia pe o însemnată cifră de venituri, provenind din incasarea taxelor de export și de transport, se vede înșelat în speranțele sale. Balanța comerțului nostru extern amenință să devină din nou deficitară, căci importul ne covârșește mereu. În asemenea condiții, înțelegeți ce perspectivă mai are însănoșirea valutară a leului românesc!

Situația se agravează acum, după cum suntem informați, pe urma faptului că Rusia se prezintă anul acesta cu o recoltă cu totul excepțională.

Intr'adevăr, Rusia a produs anul acesta: 17.800.000 tone de grâu față de 8.900.000 tone ale anului trecut; 4.400.000 tone de porumb față de orăș 1.715.000 tone; 9.500.000 tone de 6.921.000 tone; 20.600.000 tone de secară față de 16.700.000 tone. În total, producția din acest an a Rusiei e de 6 milioane și jumătate vagoane față de 3.375.000 vagoane recolta anului trecut. Această enormă cantitate de cereale pe care Rusia o va arunca pe piață europeană cu prețuri mai scăzute decât prețurile mondiale căci Rusia are nevoie de bani și vrea să profite de recolta aceasta excepțională va paraliza și mai mult activitatea exportului nostru de cereale.

Nu vom examina aci felul în care Rusia a reușit, în câțiva ani, să ajungă dintr'o țară jalnică a foametei cumplite un stat cu prisosuri de grâu exportabile. Faptul trebuie atribuit, firește unei schimbări radicale a politicii Sovietelor față de țărănime. Doctrina boșevică a făcut largi concesii muncitorilor de pământ, respectând proprietatea particulară, respectând rodul muncii fiecăruia și renunțând la socializarea ogoarului înconjurat de perspectiva căștiorig

plugarul rus a semănat suprafețe întinse, — aproape cât în vremuri normale, — și condițiile atmosferice prielnice au făcut restul.

În Iugoslavia, deasemeni, regimul economic ocrotește punerea în valoare a bogăției naționale. Și la vecinii noștri recolta a fost abundentă, cu toate acestea taxele de export sunt reduse, și grăul sârbesc e preferat grăului românesc pentru simplul motiv că e mai ieftin. La noi, condițiile impuse cultivatorilor sunt neobișnuit de grele, Agricultorii vor fi nevoiți să vînză întreaga recoltă speculatorilor, cari, după ce vor acapara cantități importante vor putea să dicteze pe piața internă după bunul lor plac, risipind astfel și speranțele într'o scădere a prețului grăului în țară.

Acesta este situația grea a producătorului român, care, lipsit de credit săcăt de autorități, boicotat de un regim economic dușmănos, se trezește deodată fără cumpărători, la discreția morarilor, pe cari îi vor îmbogăți cu truda muncii lor. Există vreo soluție față de această criză, care se va resfrînge, evident, asupra situației generale economice? Noi nu mai vedem acum niciuna. În România se crede, deobicei, orbește, într'un leac sigur: schimbarea guvernului. Dar nu vedem ce ar mai putea să facă chiar un nou guvern!

Ar.

Comisiunile de apel pentru clasificarea stabilimentelor comerciale

Monitorul Oficial publică următoarea deciziune ministerială prin care s'a hotărât ca:

Comisiunile pentru judecarea apelurilor făcute contra hotărârilor primelor comisiuni cari au efectuat lucrările de clasificarea localurilor între 1—10 Septembrie 1925, conform legii impozitului de lux și cifra de afaceri, să se convoace pentru judecarea apelurilor cu incepere dela 1 Octombrie 1925.

Comisiunile de apel în cauză vor fi însăși comisiunile prevăzute de art. 78 din legea pentru unificarea contribuțiilor directe cari judecă și apelurile fiscale făcute în contra hotărârilor comisiunilor de impunere, convocarea lor și procedura de urmat fiind cea prevăzută de art. 4 din legea asupra impozitului pe lux și cifra de afaceri,

Aceste comisiuni vor lucra în fiecare județ în localul administrațiilor financiare.

Hotărârile comisiunilor vor fi comunicate pe calea prevăzută de art. 77 din legea pentru unificarea contribuțiilor directe.

Samavolnicia s'a indeplinit!

Prietenul dlui Lapedatu a fost promovat bancher și numit în Consiliul Camerei. Ce conține ordinul de numire? Listele de candidare depuse la tribunal. Cum se vor face alegerile?

După cum am anunțat la timp, deși negustorii și industriașii clujeni căzuseră de acord să pună candidaturi în așa fel încât jumătate din numărul eligibil în Consiliul de administrație al Camerei de Comerț să fie compus din români, guvernul, la stăruința dlui Al. Lapedatu și a organizației liberale din Cluj, a hotărât numirea membrilor români, rămânând ca alegerea să se țină pentru restul de 20 de locuri. În adevăr cu ordinul No 60. 460 din 5 Septembrie al ministerului de industrie și comerț se face cunoscut Camerei de Comerț și primului peședinte al tribunalului Cluj că, în baza art. 11 și 45 din legea pentru organizarea Camerelor de Comerț, și în baza art. 11 din regulamentul aceleiași legi se numesc în consiliul de administrație al Camerei din Cluj următorii:

Categoria I.

Comerțul cu articole de îmbrăcăminte și manufactură.

M. Ionescu — Cluj.
Em. Petricas — Turda.

Categoria II-

Comerțul cu articole alimentare.

Aurel Lazar Decei — Cluj.
Ion Vlad — Cluj.
Petre Pap — Cluj.
Valer Pascu — Cluj.

Categoria III.

Comerțul cu articole tehnice.

Emil Blaga — Cluj

Categoria IV.

Bănci, agenturi și asigurări.

Ionel Comșa — Cluj.
Victor Iliescu — Cluj.
Marius Peculea — Cluj.

Categoria V.

Librării, droguerii, farmacii.

Mihail Șomlea — Cluj.

Categoria VI.

Micul comerț și comerțul rural au fost numiți mai întâi d. Pompei Pap din Turda și înlocuit în acelaș chip cu d. I. Laurentzi (Bistrița).

Oliver Beldman
Alexandru Boer
Ion Jilescu

Categoria VII.

Industria pielăriei.

A fost numit mai întâi d. Pompei Pap din Turda și înlocuit în acelaș chip cu d. I. Laurentzi (Bistrița).

Categoria VIII.

Industria metalurgică.

Anton Pap

Categoria X.

Industria construcțiilor și a lemnului.

Anton Moldovan
Ing. I. F. Negruțiu (șters în acelaș chip).

Categoria XI.

Tipografia, croitorii etc.

Dr. S. Bornemisa.

Categoria XII.

Industria mică.

A. Potora.

Ioachim Pop.

Ordinul este semnat de d. I. N. Angelescu, pentru ministru, și corectat de d. prefect Sept. Mureșanu în baza unui ordin telegrafic dela București.

Listele de candidare

Cu toate că se știa despre hotărârea ministerului de industrie și comerț negustorii și industriașii, făcând demersurile necesare pentru anularea ordinului de numire, ca nejustificat de nimic au depus numeroase liste de candidare, unele complete, altele având în vedere disponibilul de locuri rămase pentru alegere. Iată listele depuse la tribunal:

Categoria I.

5 locuri; disponibile 3.

Lista I: M. Ionescu
Em. Petricas
Andrei Biró
D. Bergner
Ig. Horosz
Lista II: D. Bergner
A. Biró
Ig. Horosz

Categoria II.

5 locuri; disponibile 1.

Lista I: D. Gyárfás
A. Lazar Decei
I. Dali
Val. Pascu
Petre Pap
Lista II: D. Gyárfás
Lista III: Martin Szele
Lista IV: Richard Tuffli
A. Lazar Decei
Val. Pascu
Maximilian Léb
I. Dali
Lista V: Maximilian Léb
Lista VI: Richard Tuffli

Categoria III.

4 locuri; disponibile 3.

Lista I: Sever Pop
Em. Blaga
Bernard Kelemen
Eugen Reich
Lista II: Sever Pop
Em. Blaga
S. Keresztes
D. Sebestyen
Lista II: Sever Pop
Em. Blaga
S. Keresztes
D. Sebestyen
Lista III: S. Reresztes
D. Sebestyen
M. Tischler

Această listă cade, deoarece d. Sever Pop retrăgându-și semnătura

de susținere, rămâne prezentată numai de 4 alegători.

Lista IV: Sever Pop
M. Tischler
D. Sebestyen

Categoria IV.

4 locuri; disponibile 1

Lista I: Dr. Elemer Gyárfás
Iacob Schwartz
M. Somogy
Lista II: Iacob Schwartz
Lista III: Iuliu Ferenczi
Dr. El. Gyárfás
Lista IV: Iuliu Ferenczi

Categoria V.

1 loc; n'are disponibil

Lista I: Alexandru Anca
Lista II: Ion Murgău — Turda

Categoria VI.

5 locuri; disponibile 2

Lista I: Mihail Maier
Gr. Romanovici
Arnold Reiner
I. Jilescu
Aurel Atanasiu
Lista II: Gr. Romanovici
Lista III: Ar. Reiner
N. Segesvári
Isac Gross
Gh. Csergő
Lista IV: Ion Jilescu
A. Atanasiu
Ar. Reiner
Mih. Meier
Victor Iliescu

Această listă a fost întocmită la prefectură, după sfaturile dlui Sept. Mureșanu, înainte de a transmite ordinul de numire al ministerului de industrie și comerț.

Categoria VII.

2 locuri; disponibil 1.

Lista I: Moise Farcaș
I. Laurentzi (retras)
Lista II: Moise Farcaș

Categoria VIII.

4 locuri; disponibile 3.

Lista I: L. Gherman
S. Lazar
M. Wertheimer
Lista II: L. Gherman
S. Lazar
I. Trif

Această listă s'a retras.

Categoria IX.

3 locuri; disponibile toate

Lista I: Ion Lengyel
Iacob Molnar
Lista II: R. Blaga
M. Schwartz
N. Szanto
Lista III: N. Szanto
D. Horvath
M. Schwartz

Categoria X.

3 locuri; disponibil 1.

Lista I: Iosif Hevesi
A. Moldovan
Ing. I. F. Negruțiu (retras)
Lista II: Iosif Hevesi

C. Iahoda

Ing. I. F. Negruțiu (retras)

Aceasta listă nu este definitiv primită deoarece i s'a pretins autentificarea celor 29 semnături, cari o prezintă, deși legea nu prevede așa ceva.

Categoria XI.

1 loc; n'au disponibil.

Lista I: Dr. Seb. Bornemisa

Categoria XII.

3 locuri; disponibile.

Lista I: Albert Iosif
Arpad Kisfaludi
G. Vaias
Lista II: Arpad Kisfaludi

Dacă decizia de numire a ministerului se va menține, la alegere, conform legii, nu se vor admite decât listele cari nu întrec disponibilul de locuri rămase în urma numirii membrilor români. Listele cari au mai multe candidaturi se vor respinge, vor putea însă să rămână în alegere dacă se vor retrage candidaturile ce întrec disponibilul de locuri vacante.

Rep.

Punerea în circulație a hârtiei monetă de 500 lei

În unul din numerile noastre trecute am anunțat pe larg cum vor fi nouile hârtii monetă de 500 lei. După ce suntem informați de către cercurile autorizate ale Băncii Naționale, nouile hârtii monetă de 500 lei se vor pune în circulație pe ziua de 15 Septembrie a. c. Totuși vechile hârtii de câte 500 lei vor mai avea puterea circulației până la 31 Decembrie 1926 pentru ca încetul cu încetul ele să fie scoase din circulație.

Vă puteți convinge gratuit fără cheltueli că

produsul

„COPROL“

curăță intestintele,
conservă sănătatea

și înviorează.

Primiți probă
gratuit dacă Vă
adresați la

laboratorul

„GEA“ KRAYER
Timișoara

Loteria Presei se va trage la 16 Dec. a. c.

Telegrame: Béppvár
TELEFON: 148.

Turnătorie de Fier și Fabrica de mașini din Cluj, S. A. Str. CHINTĂULUI 18 (fost Kajántói-ut 68)

Fontă, țevi de presiune, minghinele paralele, potcoave de cizme, colți depotcoave, transmisiuni.

De ce slăbește Ardealul economic?

O politică economică greșită față de Ardeal. Cele două cauze principale: lipsa unei burse de mărfuri și efecte pentru Ardeal, și rigoarea impozitelor.

Un fapt, care nu se poate să fi scăpat cuiva, este că după războiu și pe măsură ce ar fi fost să re-întrăm în normal, viața economică a Ardealului lăncezește, își pierde din vigoare și se anchilozează. Această provincie, care avea o vie pulsație economică, cu importante centre comerciale și industriale, în Cluj, Timișoara, Arad, Oradea-Mare, Satu-Mare, Tg.-Mureș, Sibiu, Brașov, astăzi nu mai înseamnă economică decât foarte puțin, iar din cât este se datorește eforturilor vrednice de admirație ale negustorilor și industriașilor.

Cauzele pentru care această provincie a putut să decadă atât de mult economic sunt, desigur, multiple. Intreaga stare creia după unire, cu răsturnarea centrului vieții publice de la Budapesta la București, cu deplasarea intereselor economice, cu noua rânduială politică și economică, cu surprizele naționalizărilor, cu paguba schimbării valutei, cu o sumă de altele și alăteua consecințe inevitabile, a contribuit ca Ardealul să și piardă din vigoarea lui economică. Dar cele mai importante cauze ale acestei situații sunt două și anume: lipsa unei burse de mărfuri și efecte, cari să fi păstrat balanța intereselor de armonizat cu prilejul schimbărilor survenite, și greșita politică a impozitelor.

Ce ar fi însemnat crearea unei burse de mărfuri și efecte la Cluj, orice om atent la fenomenele sociale și economice o poate înțelege? Părțile de dincoace de Carpați se încorporau țării românești cu un întreg trecut economic al lor, cu o tradiție economică a lor, deosebită de cea de dincolo de Carpați. Acest trecut nu se putea uita în căpa de entuziasm a unirei și nu putea fi dat deoparte ca o cârpă netrebnică. Acest trecut era în ființa tuturor instituțiilor lor economice de aici, trăia și se perpetua de ele. Acest trecut trebuia deci imediat și angrenat întregului tot armonie al economiei noastre naționale, și aceasta n'ar fi putut să o facă temeinic decât o bursă proprie de mărfuri și efecte.

Lucrul este ușor explicabil. Bursa de mărfuri și efecte a Ardealului ar fi știut să scoată în adevărata lor valoare, alăteua și alăteua bogății locale, fiindcă ar fi știut să le aprecieze jus. Lăsate la aprecierea bursei din București, străină de împrejurările de aici, am văzut unde s'a ajuns. Ardealul nu mai contează economic, căci cele două-trei valori ardelenne, cotate la bursa din București, nu pot fi întregul Ardeal economic, iar despre mărfuri, afară de lemne, nu știm să între altă ceva în preocupările bursei din Capitală.

Iată, așa dar, cum din cea mai bogată provincie economică a țării am isbutit să facem o simplă anexă fără însemnătate, fiindcă n'am știut sau n'am voit să-i dăm cuvenita însemnătate.

A doua cauză, care a dus Ardealul la starea de apatie de astăzi, este greșita politică fiscală aplicată instituțiilor economice din această provincie. Acești oameni cari credeau

că de la București se pot face și desface toate lucrurile, acești oameni cari n'au știut sau n'au voit să înțeleagă că trebuie o bursă de mărfuri și efecte a Ardealului, menită să asigure unitatea economică a țării, aceeași oameni, zic, au pornit de la premiza vagă că Ardealul este bogat economic și deci trebuie să plătească mult, mult, statului. Aplicarea impozitelor aici s'a făcut cu o adevărată mentalitate de berbec. Instituțiile economice, industrii și case comerciale, n'au fost cruțate. Finanții n'au voit să știe de nimic nici de realități, nici de împrejurări specifice ci au pretins să se plătească. Și luate cu furca, fără discuție și fără scuze, instituțiile au plătit. Au plătit un an, au plătit al doilea și astăzi abia mai respiră sub povara nedreptăților.

Ori, dacă cei ce se credeau sortiți să hotărească de destinele acestui neam, ar fi stat să cugete, ar fi văzut că Ardealul economic trebuie lăsat în voie să producă și să se manifeste, pentru ca să poată plăti cât i se cere. Dar așa, pe deoparte cerându-i-se fără cruțare, iar pe de altă parte tăindu-i-se orice avânt și orice tendință de progres, Ardealul n'a putut ajunge decât ceea ce a fost.

Timpul nu este încă pierdut. O ameliorare se poate obține cu înțelegere și bună dragoste de neam. Să se mai slăbicească, deocamdată, rigoarea impozitelor, și să i se dea Ardealului instituția, prin care să pulseze normal, a bursei de efecte și mărfuri. Iar când Ardealul își va lua viața economică pe care a avut-o, bogată și puternică, impozitele vor curge de la sine, căci va fi de unde.

Dr. V. B.

Desființarea regionalelor C. F. R.

In locul celor 7 regionale din țară, cari se vor desființa, s'a decis prin regulamentul aplicării legii de reorganizare a C. F. R. să se înființeze 15 inspecțiuni de exploatare. In ce privește inspectoratele generale de control, ele vor fi menținute.

Statistica încărcărilor de lemne

Încărcărilor pe C. F. R. de cherestea, lemnărie cioplită și butuci în luna Iulie

In cursul lunii Iulie 1925, s'au încărcat în regionalele c. f. r. următoarele cantități de cherestea.

Regionala București 345 vagoane, Iași 4376 vagoane, Brașov 2284 vagoane, Cluj 5091 vagoane, Timișoara 229 vagoane, Cernăuți 2388 vagoane, Craiova 547 vagoane, în total 15,260 vagoane lemnărie cioplită și brută.

S'au încărcat prin urmare în cursul acestei luni 18.054 vagoane în toată țara, față de 13,064 vagoane în anul trecut.

Din criză, în criză

De la criza de numerar la criza de transacții comerciale

Un fenomen, care se observă de la o vreme, pe piața mărfurilor, e o permanentă stagnare. Circulația mărfurilor a încetat cu desăvârșire. Transacțiile sunt absolut minimale.

Astfel în marile centre comerciale ale țării acest fenomen cauzează mari perturbări. Am isbutit să vindecăm o criză, realizând alta nouă în loc. In adevăr, cauza principală a stagnării de astăzi se datorește în bună parte crizei de numerar de până acum. Lipsind capitalurile suficiente, cumpărăturile pe credit au mers numai un timp. Apoi, încetul pe încetul comerțanții și consumatorii au strâns șurupul, transacțiunile mărginându-se la cumpărături reduse de strictă necesitate.

Numai făcându-se transacții mari fatal a rezultat și o scădere a cererii de numerar. Criza a dispărut așa încât astăzi rari sunt cazurile când se acceptă numerar oferit pe 15% interese, de unde înainte se încheiau împrumuturi sigure cu 36—50%.

N'avem criză de numerar, dar avem criză de transacții comerciale. Fabricile au început să-și micșoreze producția, fiindcă nu sunt cerereri, și asfel imense capitaluri investite în instalații stau improdective. Pe de altă parte mării comerțanți se mulțumesc a vinde atât cât să-și mențină onorabil firmele. Circulația de import-export este cu totul neînsemnată, față cu circulația de la aceeași epocă din anii trecuți, și în raport cu circulația dinainte de războiu.

Această stare de lucruri ar trebui să fie ca un semnal pentru conducătorii țării. S'a gândit că prin politica de deflațiune se va rezolvi criza economică. Rezultatul a fost că deflațiunea a dus la criza de numerar, iar criza de numerar a determinat criza de transacții comerciale, stagnarea producției și a schimbului cu străinătatea.

Lecuirea crizei noastre economice trebuia să pornească de acolo de unde ea a luat naștere, de la nesiguranta valutară, dela criza transporturilor și incuria care domnește la C. F. R., dela n seriozitatea politicii noastre vamale. In loc de a căuta să ameliorăm acest neajunsuri, am umblat după himere, am ignorat realitatea strigătoare a vieții și ni-am lăsat înșelați de teorii ispititoare.

Ceea ce se petrece actualmente cu grâul românesc este tipic pentru ilustrarea greșitei noastre politici economice. Ni-a dat Dumnezeu un an bun. Am produs grâu frumos peste așteptările noastre. Cu toate acestea, economică stăm astăzi mai prost decât oricând. Grâul românesc, produs în condiții grele, este menit să putrezească în silozuri, pentru că nu poate ține piept concurenței străine. Măsurile de constrângere se resimt. Ne costă grâul peste 90.000 lei vagonul și nu ni-se o'eră pe el decât 85—90.000 lei. Și chiar în aceste condiții nu putem încheia transacții. Lipsa de organizare a transporturilor, șicanele de tot soiul ale autorităților, taxele vamale prea urcate, fac să se imobilizeze o producție admirabilă, care ar fi trebuit să fie salvarea vieții noastre economice din impas.

Despre celelalte articole de import-export nici să nu mai amintim, așa de inferioară este situația noastră.

Dar lucrurile ar trebui să aibă un sfârșit, pentru că orice nouă greșială ne poate fi fatală, pentru că persistând a nu ne ști apăra interesele noastre elementare, înseamnă a ne arunca orbește în prăpastie. Vremea experiențelor costisitoare a trecut; acum e timpul se trecem la fapte și să ieșim din amețitoarea învățare în jurul crizelor, cari se lecuiesc și se nasc una pe alta.

N. Robu

Inaugurarea expoziției de la Chișinău

In prezența Familiei Regale s'a făcut inaugurarea solemnă a expoziției de la Chișinău

In ziua de 6 Septembrie s'a făcut cu mare solemnitate inaugurarea expoziției târg de mostre de la Chișinău. Expoziția această este una dintre cele mai bogate expoziții din câte s'au făcut după războiu. S'au construit paviloane admirabile ca arhitectură și confortabile în interior. Târgul este foarte bogat, participând cele mai de frunte întreprinderi industriale din toată țara.

Deschiderea solemnă s'a făcut în prezența M. S. Regelui și M. S. Reginei, a Principei Carol și Principesei Elena, a dlor miniștri Al, Constantinescu, Văitoianu, Inculeț, și a unui numeros public.

Primirea Suveranilor în Chișinău a fost prilejul unei grandioase manifestații, de simpatie din partea populației locale. Popor adunat din toate unghiurile pământului lui Ștefan cel Mare, dintre Prut și Nistru, alături de vizitatorii veniți din toate părțile țării, au aclamat îndelung pe M. M. S. S. Regele și Regina și pe A. A. S. S. Regale Principele Carol și Principesa Elena.

După terminarea ceremoniei religioase, cu care s'a inaugurat expoziția. Suveranii au vizitat numeroasele paviloane cu produse ale industriei noastre, exprimându-și satisfacția de cele văzute în expoziție.

M. M. S. S. Regele și Regina împreună cu Familia Mostenitoare au stat la Chișinău până Miercuri, fiind în tot acest timp obiectul îndelungilor manifestații de simpatie și dragoste din partea publicului.

Jucați la LOTERIA PRESEI

Billete Piața Unirii No. 29.

2 lei un loz

Chestia coloniștilor unguri din Transilvania

Expunerea d-lui Titulescu. — Răspunsul d-lui Chamberlain.

Consiliul Societății Națiunilor a discutat în ședința publică chestiunea petițiunii coloniștilor unguri care se află actualmente în Transilvania și în Banat. Întâi a luat cuvântul ministrul României la Londra d. Titulescu care a apărut punctul de vedere al guvernului român declarând că exproprierea s'a făcut pe baza reformei agrare care este în vigoare în tot cuprinsul Regatului român. Exproprierea care a fost făcută pretutindeni în mod egal, urmărește înalte scopuri sociale; pe lângă aceasta Statul Român a despăgubit în mod echitabil pe toți cari au fost expropriați.

Cu toate că guvernul a plătit deja suma de franci aur 300.000 mai trebuie să plătească 700.000. După o expunere detaliată a delegatului brazilian Mello Franco consiliul a declarat că este mulțumit cu această declarațiune.

Ministrul de externe al Angliei, Chamberlain a declarat că expunerile lui Titulescu erau superflue deoarece nu conțineau nici un argument nou care nu ar fi fost trecut în raport și că consiliul ar fi adoptat deja soluțiunea cea nouă.

Cererea coloniștilor unguri din Transilvania a fost astfel respinsă.

Consiliul orașului Cluj.

Nr. 423—1925, cons.

Concurs

Pentru ocuparea postului de director al uzinelor electrice din Cluj

Pentru ocuparea pe cale de concurs a postului de director executiv la Uzinele Electrice, proprietatea orașului Cluj, pentru conducerea instalațiilor existente și cari se vor face la aceste uzine, cum și eventual, pentru conducerea lucrărilor de amplificare ale uzinelor electrice consiliul orașului Cluj publică concurs invitând acele persoane cari prin studiile practice și cunoștințele lor, cred că sunt chemate a ocupa postul de director executiv al acestor uzine.

Candidaților se cere 1, să fie cetățean român 2, să fie inginer de specialitate cu diplomă 3, să aibă o practică în conducere de uzine electrice dela 3—5 ani 4, să fi satisfăcut legea recrutării 5, să aibă referințe de primul ordin.

Citiți „LEMNUL“

Articole de porțelanuri, sticlărie, geamantane, poșete pentru doamne mai ieftine se găsesc la
:: „PARISIEN“ ::

Toți acei cari doresc a lua parte la acest concurs pentru ocuparea postului de director executiv își vor înainta cererile până la 30 octombrie 1925, oare 12 amiazi la Consiliul orașului Cluj, însoțite de documentele originale.

a) diploma de inginer de specialitate, b) un curriculum vitae conținând o dare de seama exactă asupra trecutului și activității petiționarului, c) certificatele întreprinderilor sau autorităților unde candidatul a servit, d) certificatul de naționalitate, e) certificatul cercului de recrutare unde aparține despre situația militară, f) certificat medical oficial că este sănătos, g) să arate pretențiunile exacte de salariu, retribuțiuni și alte cereri ce le-ar avea în caz de angajare, h) certificat că posedă la perfecție limba română în scris și oral.

Postul se va ocupa de cel ales la 1 Ianuarie 1926.

Cluj, din ședința cons. oraș. ținută la 1 Septembrie 1925.

p. Primar:

Dr. Cărpinișan

Cumparație instructivă

Cazul de la Cluj în comparație cu felul cum s'a prezentat lista de alegeri Pentru Camera de Comerț din Cernăuți

Ziarele publică numeroase amănunte de felul cum se prepară alegerile pentru Camerele de Comerț din diferite puncte ale țării. Sunt date instructive acestea, cu atât mai mult cu cât ele ne înlesnesc să înțelegem și mai lămurit unele lucruri petrecute la noi.

Asfel un articol de informații despre pregătirea alegerii de la Cernăuți, publicat de ziarul „Universul“, ne aduce știrea că acolo lupta a fost crâncenă între minoritari și români. Cu deosebire evreii au ridicat pretenții exorbitante, mergând până la amenințarea că vor depune și susține o listă pur evreiască. Pentru ei aceasta era foarte ușor, cunoscând că majoritatea zdrobitoare a membrilor Camerei de Comerț din Cernăuți este compusă din evrei. Dar după îndelungi tratative, ciorovăeli și certuri, s'a ajuns la un așa zis acord. Evreii au rămas cu 22 (citiți: douăzeci și două) locuri în consiliul de administrație al Camerei de Comerț, iar românii și germanii cu restul de 18 locuri.

Faptul acesta este destul de important. Relevându-l nu vrem să ni se poată spune însă că facem antisemitism. În cadrele activității noastre acest curent nu poate să încapă. Importanța faptului nu în victoria elementului evreu stă, ci în aceea că, deși lista așa cum s'a propus, nu corespunde prevederilor legii cu privire la păstrarea parității în compoziția consiliilor de administrație ale camerelor de Comerț, **nimenea, dar absolut nimenea, nu s'a gândit să se amestece, fie impunând o altă listă, fie declarând numiți pe membrii români al consiliului, cum s'a făcut la Cluj.** Și doară și la Cernăuți este un ministru liberal șef, ministru, care ca și d. I. Lapedatu de la Cluj, este istoric de meserie! Se vede însă că d. I. Nistor își caută de treburile cari îl privesc și lasă libertate ministrului de resort să procedeze conform legii, adică să intervină cu aplicarea articolului 11 din lege după ce alegerea s'a efectuat și faptul a rămas definitiv consfințit ca săvârșit împotriva legii.

Ori, la Cluj lucrurile s'au petrecut după cum știm, turcește. Deși între minoritari și români a domnit cel mai perfect acord, atât între industriași cât și între comercianți prezentând liste în cari elementul românesc deținea jumătate din numărul locurilor eligibile, d. Lapedatu și-a băgat coada în treabă și a turburat totul. Istoricul ministru și ministru de tristă glorie pentru istoria acestor vremuri a văzut negru înaintea ochilor auzind că români și minoritari sau înțeles, fără să dea cămătarului Iliescu un loșor în consiliul Camerei locale. D. Lapedatu a văzut în aceasta un pericol național. Și în adevăr, este. Gândiți-vă numai: Să nu fie d. Ili-

escu, membru marcant al inexistenței organizației liberale din jud. Cojocna, membru în consiliul Camerei de Comerț! Se poate? Dar unde mergem? Se duce țara, vezi Doamne, de răpă.

În consecință d. Lapedatu a cerut la București aplicarea articolului 11. Jumătate din numărul eligibil al membrilor Consiliului de administrație al Camerei de Comerț din Cluj a fost compusă la prefectura de dnii Sep. Mureșanu, Leon, Iliescu și Mazuchi, firește avându-se grijă ca d. Iliescu să nu lipsească din listă, pentru fericirea acestui neam.

Înă deci cum la Cluj e un pericol național faptul că românii, în înțelegere cu minoritarii, obțin jumătate din locuri, pe când la Cernăuți evreii își rezervă 22 locuri din 40 și nimenea nu se gândește să forțeze aplicarea articolului 11.

Un ultim termen pt. preschimbarea hârtiei monede de 1 și 2 lei

Dat fiind că unii deținători de hârtie monetă de 1 și 2 lei au întârziat, din diferite motive, de a le preschimba la epocile indicate, ministerul de finanțe a dat o circulară tuturor administrațiilor financiare, prin care le face cunoscut că deși termenul pentru preschimbarea hârtiei monede de 1 și 2 lei a expirat încă de la 1 Aprilie a. c. totuși să mai primească aceste hârtii atât în plăți cât și spre preschimbare până la 1 Octombrie a. c. După această dată se face cunoscut deținătorilor de această monetă că nu li se va acorda nici un nou termen.

Plicuri eftine furnizate zează numai B O R O S

Reg. Ferdinand 2. — Telefon 10-83

Vânzare totată

autorizată

cu prețul fabricii

LÖRINCZ și Tóth

Piața Unirii No. 8.

Au sosit stoffe de haine pentru toamnă la

M. Neumann

CLUJ
Piața Unirii 14.

Tariful taxelor de măsuri și greutăți

Printr'o deciziune ministerială publicată în „Monitorul Oficial” No. 196 din 6 Septembrie 1925 s'a hotărât ca pentru verificarea măsurilor electrice cu un singur tarif, taxele să se calculeze după cum urmează:

O taxă inițială de 60 lei de fiecare măsurător;

O taxă suplimentară de 3 lei pentru fiecare amper sau hectowatt-oră, până la o sută din încărcare, iar când puterea maxima înscrisă pe măsurător va fi mai mare, pentru plusul de încărcare taxele se fixează la:

1 leu dela 101 la 1000 amp. sau H. w. o.

10 bani dela 1001 la 5000 idem amp. sau H. w. o.

Pentru verificarea măsurătorilor electrice, cu transformatori, se va percepe aceleași taxe ca mai sus, iar pentru transformatori se vor percepe câte 100 lei de bucată până la 1000 amp. sau H. w. și 200 lei pentru cei mai mari.

Pentru verificarea măsurătorilor electrice cu mai multe tarife, pentru al doilea, al treilea etc., tarif câte 80 lei de fiecare.

Manometru metalic cu pârghii sau angrenaje, până la 25 kgr. (atmosfera) pe cum 2 lei 40.

Pentru manometri mai mari ca 25 kgr. sau atm. pe cm. 2, pentru plusul de putere câte:

1 leu de fiecare kgr. sau atm. până la 100.

50 bani de fiecare kgr. sau atm. dela 101—200.

30 bani de fiecare kgr. sau atm. dela 201—600.

20 bani de fiecare kgr. sau atm. dela 601—1000.

10 bani pentru cei mai mari de 10001 kgr. sau atm.

Pentru verificarea unui manometru special, pentru butoale de bere, lămpi cu incandescență, automobile, etc., până la 5 kgr. sau atm. pe cm. 2, 20 lei.

Pentru emiterea unui buletin de verificare pentru măsurători de apă, gaz, electricitate, manometre, vacuometre, termometre, alcometre, etc. lei 20.

Cine dorește să cumpere porțelan, sobe de teracotă și cărămizi refractare bune și ieftine să viziteze magazinul fabricii

„IRIS”

din CLUJ, C. Reg. Ferdinand 36—38, (Palatul Băncii Agrare)

România și datoriile interaliat

„România va rezolva problema datoriilor interaliat în plin acord cu aliații săi dacă situația ei financiară îi va îngădui, și dacă i se vor recunoaște reparațiile la care are drept”

Declarațiile făcute de d-l Vintilă Brătianu ziarului „Le Temps”

Reproducem în cele ce urmează, declarațiile pe care d. Vintilă Brătianu le-a făcut marelui cotidian parisian „Le Temps”:

„Fiind în îngrijire la Royal' n'am voit să părăsesc Franța înainte de a vedea pe unii din membrii guvernului francez, pentru a le expune chestiunile de interes comun între Franța și România.

Cererea guvernului american pentru regularea datoriilor implică și regularea tuturor chestiunilor financiare pendinte între celelalte țări debitoare și creditoare, pentru ca angajamentele ce se vor lua să fie de fapt executate.

Datoriile interaliat și România

România, ca și alte state, va trimite la sfârșitul lunii Septembrie, o comisiune în Statele-Unite, care să trateze cu guvernul american chestiunea datoriei României, și sperăm că, cu bună voință din ambele părți — debitorul îndeplinindu-și angajamentele și creditorul ținând compt de posibilitățile de plată existente — vom ajunge la o înțelegere.

În ce privește însă România, regularea datoriei sale către America, implică și regularea celorlalte datorii ale sale, căci datoria noastră de război către Statele-Unite — circa 50 milioane de dolari — dobânda inclusă e mult mai mică către marii noștri aliați europeni, așa că, în calitate de debitori conștiincioși, nu putem tranșa prima chestiune fără a ține compt și de aceste din urmă datorii.

Eu, mai cu seamă, ca ministru de finanțe, sunt obligat, pentru asigurarea angajamentelor pe cari, fara mea le va lua să fac un bilanț general al activului și pasivului României cum și al obligațiilor cari, forțat, vor decurge din regularea generală a datoriilor interaliat și aceasta independent de faptul dacă Statele Unite vor lua în considerație chestiunea datoriei noastre față de alte State sau față de problema reparațiilor.

Pentru aceasta, am crezut să fac cunoscut guvernului francez cum înțelegem noi să regulăm aceste chestiuni.

Am procedat în același mod față de Anglia, în urma notei pe care această țară a adresat-o tuturor debitorilor săi și vom proceda în același fel față de guvernul italian.

Consolidarea datoriei în directă legătură cu chestiunea reparațiilor

Consolidarea datoriilor noastre depinde foarte mult de chestiunea reparațiilor cari pentru noi este o necunoscută.

Dela război incoace am făcut foarte mari sacrificii, pentru asanarea noastră financiară. Suntem la al 4-lea buget echilibrat și am oprit inflația și stabilizat leul. Din nenorocire, la sfârșitul războiului ne-am găsit într'o situație foarte grea, căci a trebuit să absorbim trei monede streine completamente depreciate: coroanele austro-ungare, rublele rusești cum și biletele emise de armata de ocupație germană. În total 7 miliarde lei, pe când emisia totală a României înainte de război cum și emisiunile făcute în timpul războiului nu depășeau jumătatea acestei sume. Din pricinile acestea, leul a suferit foarte mult, ajungând la a 38-a parte din valoarea sa aur.

Consolidarea financiară a României

Am înscris în bugetul nostru serviciul datoriei externe și am consolidat toată datoria flotantă a bonurilor de tezaur contractată pentru aprovizionarea țării după război, fără să fim ajutați de nimeni.

Pentru completarea opere de consolidare financiară prin propriile noastre mijloace am făcut o convențiune cu Banca Națională prin care ne-am asigurat rambursarea în mod automatic, în 15—20 ani, a emisiunii de circa 10 miliarde de lei pe care Statul o făcuse prin intermediul numitei bănci.

Cele două necunoscute

Statul a făcut tot ce i-a stat în putință, pentruca, fără nici un ajutor străin, să-și asaneze situația financiară.

Însă, pentruca această situație financiară să fie complet asanată rămâne să se elucideze două necunoscute cari nu depind de noi, și anume regularea datoriilor interaliat și chestiunea reparațiilor.

Problema reparațiilor

În primul rând guvernul român — pe drept neliniștit — nu știe prea bine la cât se va urca suma reparațiilor pe care ex-inamicii săi urmau să i-o verse, grație căreia ar putea să-și răscumpere cel puțin o parte din pierderile avute de circa 31 miliarde de lei sumă pe care nu am putut-o plăti căci nici noi n'am primit nimic.

România se găsește astăzi în o situație foarte dificilă din pricinile următoare:

Cota-parte intimă ce i s'a atribuit la Spa, cotă micșorată încă prin stipulațiunile planului Dawes; reducerea despăgubirilor din partea Bulgariei; suprimarea prin tratatul dela Lausanne a oricărei indemnizații din partea Turciei; amânarea nu numai a plăților datorite de Austro Ungaria dar chiar și a fixării unei indemnizații oarecare de plătit de aceste State cu titlu de pagube de război.

Drepturile noastre au fost astfel

reduce sau nerecunoscute; obligațiunile, însă, continuă și suntem obligați să cerem sinistralilor noștri de război noi jertfe fără să le fi dat, în schimb, nimic, pentruca să plătim bunurile austro-ungare cedate datoria austro-ungară dinainte de război, și cota de liberațiune.

Un învingător care plătește...

Statul român se găsește astfel în o situație cu totul extraordinară și anume: N'a recuperat aproape nimic din reparațiunile datorite de Germania; a plătit acestei țări un ad: vârat tribut de război: biletele emise de armatele de ocupație, prin intermediul Băncii generale, în sumă de circa 2 miliarde de lei cum și o sumă aproape echivalentă pe care Germanii au recuperat-o în virtutea tratatului dela București.

De fapt, România este astăzi un stat învingător care a plătit învinsului un tribut, și care e amenințată să plătească acestuia din urmă și pe viitor, alte sume de bani.

Deci, atunci când avem intențiunea să regulăm datoriile interaliat și să ne asumăm noi angajamentele cerem ca această situație să fie lămurită, pentruca țara să-și poată ține angajamentele ce-și va lua.

Timp de patru ani, țara mea a cerut această lămurire și pentru asta până acum a rămas în expectativă.

În ce privește regularea datoriilor interaliat pot afirma că: dacă chestiunea reparațiilor e rezolvată pe o bază echitabilă și în spiritul real al tratatelor; dacă reducerile de capital și de dobânzi sunt reduse așa cum de drept ar trebui dacă s'ar acorda țării înlesniri de plată, România va face toate sforțările pentruca să soluționeze complet chestiunea datoriilor sale interaliat.

Distrugerea instalațiilor petrolifere

Țin să adaug că Statul român fiind debitorul marilor săi aliați este în același timp și creditorul lor pentru o sumă importantă, și aceasta din pricina jertfei care i s'a cerut și pe care a făcut-o imediat distrugând instalațiunile sale petrolifere, ceea ce a avut de rezultat reducerea pe mai mulți ani a principului ei izvor de bogăție.

Nici această chestiune n'a fost regulată și economia națională română n'a primit nici până acum sumele necesare pentru repararea jertfelor făcute. Aceasta este situația pe care o vom expune guvernelor aliate, creditorilor noștri atunci când vom trimite comisiunea noastră în America.

Un nou memoriu

De îndată ce mă voi întoarce la București, de acord cu ministrul nostru de afaceri străine, voi pune să se întocmească un raport amănunțit asupra tuturor acestor chestiuni.

tiuni. Acest raport va fi tradus în franceză și engleză. Prin el se va explica lămurit străinătății punctul de vedere al guvernului român asupra tuturor acestor chestiuni".

Tranzitul între România și Jugoslavia

Pe baza convențiunii încheiată între România și Jugoslavia dela 1 Septembrie cor. s'a început tranzitul de mărfuri între ambele state, — via stațiunea Jimbolia.

Transporturile de mărfuri se vor expedia cu scrisoare de trăsura internațională, scrisă în limbă sârbă în Jugoslavia și limba română la noi.

Se cere ca predătorul să indice în scrisoarea de trăsura ruta prin înscrierea stației de tranzit.

Mărfurile fără documente de însoțire nu se vor primi în tranzit și sunt excluse dela transportul cu scrisori de trăsura internațională următoarelor produse: bare de aur și de argint, platina, bani, valori în monezi sau hârtie, pietre prețioase, documente, iar ca obiecte prețioase sunt socotite în Jugoslavia și uleiul de trandafiri și esența de trandafiri. Taxele de transport sunt aplicate de ambele state numai până la și dela frontiera Jimbolia.

Situația agricolă a țării

După ultimele rapoarte primite la Direcția Statisticii Agricole din Ministerul Agriculturii dela Consilieratele Agricole județene situația climaterică și agricolă a țării se prezintă astfel:

In Muntenia

Timpul s'a menținut nu tocmai favorabil, cu puține ploi și numai ploi parțiale. In unele localități ploaia a fost însoțită de grindină precum și de furtună cauzând pagube, în general de mică importanță. In ce privește muncile agricole, se observă lipsa mașinilor de treerat, din care cauză treeratul păioaselor nu s'a terminat.

In afară de treeratul păioaselor, se cosec fânțele artificiale, se recoltează prunele, s'a început strânsul fasolei, cănepei, cartofilor, se strâng fânurile, se fac ogoare pentru însămânțările de toamnă precum și lucrările curente la grădinele de zarzavat, cari promet o recoltă abundentă.

In Moldova

Timpul s'a menținut secetos in unele județe (Iasi, Vaslui, Tecuci, Neamț, Covurlui) variabil cu vânt, nor, ploi parțiale în altele (Dorohoi, Roman, Fălciu, Fălțiceni, Bacău).

Ca lucrări agricole s'a terminat seceratul păioaselor și se continuă cositul și căratul nutrețelor, făcutul ogoarelor, recoltarea inului, a floarei soarelui, a fasolei precum și a grădinelor de zarzavat.

In Dobrogea

Ploaie suficientă în județul Tulcea, timp favorabil în jud. Constanța, ploi parțiale în Durostor și în cantitate mică în Caliacra. Pe lângă alte munci se continuă treeratul păioaselor și făcutul ogoarelor, s'au început semănăturile de toamnă.

In Transilvania

Natura a fost mai darnică, ploile fiind suficiente; muncile agricole ce se efectuează sunt: treeratul păioaselor ogorățul miriștilor în vederea însămânțărilor, culesul prunelor, a treia recoltă a fânțelor artificiale, apoi strânsul nutrețurilor, smulsul cănepei și a inului, pe alocurea scosul cartofilor.

In Basarabia

Ploile putine, parțiale și în cantități insuficiente au diminuat recolta culturilor cu producția de toamnă. Treeratul păioaselor în această provincie se mai continuă încă în unele județe (Băți, Chișinău), în cele mai multe fiind terminat, se recoltează floarea soarelui, se strâng fânurile, plantele leguminoase, lăcându-se și culesul tutunului.

In Bucovina

Timpul s'a menținut favorabil, atât culturilor păioase al căror treerat a început cât și a plantelor prășitoare.

In rezumat

Putem admite că plantele cu recolta de toamnă, excepție făcând Basarabia, vor da o producție aproape de normal, iar în ce privește producția la porumb, după datele primite până în prezent, ajungem la următoarea primă estimare aproximativă și anume:

S'au semănat în 1925: 3.930.780 Hectare, cu o producție totală de 61.972.514 hectolitri, deci cu o medie de producție de 15.5 la hectar: față de 3.621.454 hectare semămate în 1924, cu o producție de 52.198.506 hectolitri, adică o medie de 14.4 la hectar.

Precum vedem producția anului acesta este mult superioară și prin cantitate și prin calitatea ei.

MIHAI RUSZ

ȘI
FIUL

Industrie de lemne
LUGOJ, BANAT
Articole curbate de lemn brut!

Pentru industria de trăsuri și de caroserie, obezi, ulube, fălciile de sănii, coverci pentru automobile, coarne de pluguri.

Fii atent!

magazinul nostru
de manufactură
și modă de dame
lichidează total

Lőrincz și Tóth

Cluj, Piața Unirii No. 8.

CAFEA

MEINL

zilnic
proaspăt prălită

CLUJ

Piața Unirii, 15.

ELEONORA SZILÁGYI S. A.

Fabrică autorizată pentru producerea de liqueururi, romuri și cognac, și

Prima Fabrică Română de șampanie CLUJ.

PRODUCE:

tot soiul de liqueururi, romuri, cognac și punchuri de prima calitate și igienice autorizate prin legea sanitară.

Șampaniile excelente „Favorit“-sec, „Demi“-sec, „Extra“-sec și „Femina“.

Pivnitele societății sunt aprovizionate cu vinuri provenite din cele mai renumite podgorii ardelenesti, din vechiul Regat și podgoriile Aradului.

Specialități: „Rózsamâli“, Șom-dulce (Cornișă), Rizling-dulce, Călugărul sur și vinuri de „Asszu“.

Biroul central, pivnețele și fabrica de șampanie se află în **CLUJ, CALEA REGELE FERDINAND 103.**

Filiala: în **REGHINUL-SĂSESC.** (Casă proprie.)

1-52

MAGAZIN DE AUTOMOBILE

ACCESORII ȘI CAUCIUCURI

IOAN N. JILESCU

CLUJ. Strada, Regina Maria

Telefon 263.

Telefon 263.

AUTOMOBILE:

BUICK ♦ „CITROËN“

Ciorapii SÁNDOR

sunt cei mai buni!

CLUJ, Piața Unirii 9

Consiliul superior de statistică

Printr'un jurnal al consiliului de miniștri publicat în „Monitorul Oficial” de ieri s'a aprobat instituirea unui consiliu superior de statistică pe lângă ministerul industriei și comerțului compus din următoarele persoane.

Un delegat al consiliului superior al economiei naționale;

Un prezentant al consiliului permanent administrativ;

Câte un reprezentant al Uniunii Camerelor de comerț și de industrie al Camerelor de agricultură și al Camerelor muncii.

Până la înființarea acestor uniuni câte un reprezentant al ministerelor industriei și comerțului agriculturii și muncii.

Patru specialiști în chestiunile economice tehnice;

Doi profesori de statistică de la universități sau de la academiile de înalte studii comerciale;

Câte un delegat al fiecărui departament sau al administrațiilor de sine stătătoare mai însemnate depinzând de unul din departamente. Delegatul ministerului de război va fi luat de marele Stat major;

Directorul general al statisticii, care va împlini funcțiunea de referent al comisiunii cu vot consultativ.

Președintele este numit de ministerul industriei și comerțului dintre membrii consiliului.

Au fost numiți în acest consiliu ca specialiști în chestiunile economice d-nii:

Prof. dr. I. N. Angelescu rectorul academiei de înalte studii comerciale și industriale din București.

Leonida Colescu fost director general al statisticii.

Gh. Arghirescu profesor la academia de înalte studii comerciale și industriale din București.

Gh. Leon dela facultatea de drept de pe lângă universitatea din Cluj.

Ca profesori de statistică d-nii:

M. Seulescu profesor universitar și St. Stănescu profesor la academia de înalte studii comerciale și industriale din București

PIATA ECONOMICA SI FINANCIARA**Cereale**

Grâu: 90—94.000 lei vag.
Porumb: 58—59.000 lei vag.
Orz: 58.000 lei vag.
Ovăș: 65.000 lei vag.
Săcară: 70.000 lei vag.

Manufactură și Textile

Zefir m. lei 30—180
Batist m. lei 30—60.
Mătasă m. lei 480—1200.
Pânză m. lei 28—70.
Ciorapi de bumbac lei 20.
Ciorapi de ață lei 70—80.
Ciorapi de îndecos lei 85—150.
Mănuși de ață lei 30—80.

Pielărie

Talpa I-a lei 155
Talpa II-a lei 130—135.
Crupe I-a lei 195—220.
Crupe II-a lei 185—200.
Gatur 98—120.
Porle 90—130.
Porle englez 155—180.
Box negru I-a 80—90.
Box negru II-a 60—70.
Box color I-a 110—120.
Box color II-a 70—90.
Chevreaux 70—100.
lac 110—125

Chimicale

Salicil 220—240.
Glicerină 120.
Formalin 70.
Naftalin 24—26.
Acid carbonic 68—72.
Chinină sulfurică 5000.
Stearină 75.
Parafină 48.
Ceresină 70—75.
Sare bismut 1200—1400.
Vaselină albă 75.
galbenă 45.
albă americană 110
galbenă americană 65.

Petrol și derivate

Prețurile au fost:

Țiteiul cotează 26.600—27.600 lei vagonul de Bușteni și Băicoiu ușor și 22.200—22.300 lei, cel de Moreni neparafinos.

Benzina ușoară e cerută la 10.15 lei kgr. loco fabrică fără taxe și oferită la 10.20 lei kgr.

Benzina grea e cerută la 7.50 lei kgr. loco fabrică fără taxe și oferită la 7.55 lei kgr.

Petrolul lampant este cerut la 2.40 lei kgr. loco fabrică fără taxe și oferit la 2.45 lei kgr.

Motorina este cerută la 1.80 lei lei kgr. loco fabrică fără taxe și oferită la 1.90 lei kgr.

Păcura este cerută la 1.55 lei kgr. loco fabrică fără taxe și oferită la 1.60 kgr.

Uleiurile CFR. se găsesc la 6.00 lei kgr. loco fabrică fără taxe.

Uleiul regal e cerut la 7.50 lei kgr. loco fabrică fără taxe, OO a 9.00 lei kgr. și cel OOO la 11.50 lei kgr. loco fabrică fără taxe.

Fierărie

Cositor lei 310.
Compoziție dela 10 la 80 la sută, conținut garantat de cositor lei 46—265.
Plumb lei 43.
Zinc lei 42—54.
Antimoniu lei 85.
Aramă lei 105—125.
Alamă lei dela 103—130.
Tablă neagră dela 05—130 mp. lei 21—14.—
Tablă neagră de acoperiș dela Nr. 16—Nr. 22 lei 21—50.
Tablă galvanizată dela Nr. 18—Nr. 22 lei 30—32 pe kgr.
Tablă albă dela 90 libre la 216 lei 1500—3250.
Fer: în bare lei 10—60.
„ beton lei 11.
„ cornier lei 11.
„ balot 13.
Țevi de gaz: negre dela 22—270 lei.
Țevi galvanizate ca mai sus, cu 40 la sută adaus.

Spirtoase

Spirit engros 46—50 lei.
Vin 17—35 lei.

Coloniale

Cafea Rio 116.
„ Maragojip 240.
„ Salvador 185.
„ Portorico 165.
Orez Rangoon 22—50.
„ Japonez 28.—
Cacao Corf. 72.
Lămâi per lada 850
Ceai Moning 130, O. P. 220
Migdale 195—220.
Zahăr 27—30.
Piper 98.
Scorțișoară 76.
Alune 185—195.

Furac

Fân 200—220.
Lucernă 240.
Pae 80—100.

Vite

Vite 25.
Porci 42—46.
Vițel de lapte 26—32.
Vițel mînsat 20—22.

BURSA

Valutelor la Zürich
12 Sept. deschidere.

Franci francezi	24.30
Franci belgieni	—
Lire sterline	2511
Lire italiene	2105
Dolari	518
Reischsmark	12.331
Franci elvețieni	—
Coroane cehe	1535
Coroane ungare	72.65
Shillingi	—
Drahme	—
Dinari	922 1/2
Lire otomane	—
Zloti	—
Lei	255
Napoleoni	—
Marca Pol.	88 1/2
Pesetas	—

Abonați „ARDEALUL”**BORVIZ**

DE

BORSEC

Regele apelor minerale.

Direcția comercială:

CLUJ

str. Memorandului 8

(Casa Tischler)

Reprezentanța pt. vechiul regat:

BUCUREȘTI

Strada Carol No. 25

„CRISTAL”

Spălătorie și văpsătorie chimică

Cluj :-: Telefon 500.

Vopsește și curăță orice rufărie!!!**!!! Efectuează comenzi și prin postă !!!**

Trăsuri de copii și baby
în engros și în detalii cum-
părați la „PARISIEN”
Cereți prospect! 3-12

Citiți, abonați
„LEMNUL”

Dormitoare
moderne

de fag, stejar și plop

birouri americane aran-
jamente de birou, scaune
de lemn pentru closet,
roabe, cepuri de butoie
cărute confecționate și
părți se găsesc la

Marcell Rein

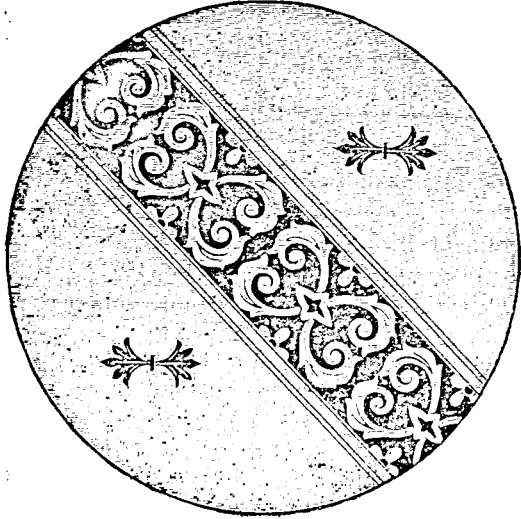
fabrica de articole de lemnării și
mobile din **Oradea-Mare**

Anchetetele noastre industriale.

O vizită la fabrica de cherestea și parchete Mihai Rusz și Fiul Lugoj

In zilele trecute am avut ocazie să vizitez una dintre cele mai de seamă industrii pentru prelucrarea lemnului din Banat, *Mihai Rusz și Fiul* din Lugoj. Din cele relatate mai jos pe scurt se poate vedea cum că această întreprindere, z

cărei conducere merita toată lauda pentru munca sa pricepută, este astăzi cea mai de seamă întreprindere pentru prelucrarea lemnului brut în diferite articole de lemn, cum sunt parchete de stejar și fag, lemne curbate, piese de scaune etc.

Fünd de scaun — furnir executat de fabrica Mihai Rusz și Fiul.

Întreprinderea are un trecut de patru decenii, fabrica din Lugoj însă s'a înființat numai în 1922. Fabrica prelucraza lemnul de stejar, fag, frasin, tei, cireș și jugastru în diferite dimensiuni și calități, pe care îl valorifică parte în țară și parte în străinătate. Actualmente execută un mare transport de lemne pentru Anglia. *Fabrica de cherestea* aranjată cu mașini moderne dispune de un gater și un gater orizontal, cari sunt în continuă activitate, pentru aborirea pielicilor de parchete de camere de aburi și o cameră mecanică pentru uscat lemnele, prevăzută cu ventilatoare electrice, prin cari uscarea se face pe cale mecanică mult mai repede și mai bine, decât în camerele obișnuite.

În afară de parchete fabrica mai produce și scânduri „Nutfeder“, o specialitate prin care fabrica și a câștigat un renume. Prin calitatea lor superioară produsele acestei fabrici pot concura cu produsele celor mai de seamă fabrici similare din țară. În afară de produsele amintite se mai fabrică cadre, articole de tâmplărie și alte articole mercantile în cantități însemnate.

În locul fabricii de mobile pe care întreprinderea a avut-o până acum, s'a instalat de curând o *fabrică de furnire* care produce toate specialitățile de furnire din lemn de stejar, tei, etc. Pe lângă aceste întreprinderi mai dispune și de un frumos atelier pentru încovorarea lemnului necesar mobilelor curbate și prese de scaune. Aceasta atelier s'a înființat împreună cu d. Ladislau Ehrenfeld un om cu vaste cunoștințe de specialitate, fost comerciant de lemne care s'a mutat la Lugoj unde a luat conducerea acestui atelier. Acest atelier este primul de acest fel în țară și prin soliditatea produselor lui a făcut ca aceste să fie atât de mult apreciate, încât astăzi aproape toate fabricile de mobile se aprovizionează dela acest atelier cu piesele de lemn necesare și cu diferite specialități de lemn

curbat pentru mobile, articole de sport ca: săni, rachete, caroserii etc. Chiar și stațiunile radiotelefonice își procură de aici roțile de lemn îndoit necesare la antene. Falciile de săni, rame pentru ferestre, accesorii de lemn pentru vagoane coverci pentru automobile etc. toate se pot găsi în condițiuni avantajoase.

Această fabrică, prin activitatea ei de până acum, dă cele mai bune speranțe de viitor. Condușă cu priceperea și energie, ea este sortită să ocupe un loc de frunte în această branșă. Vizita pe care am făcut-o acolo ni-a convins că, cu trageră de inimă pentru avuția țării, cu pricepere și energie, se pot realiza lucruri care să le scoată cu totul de sub robia economică a străinătății.

Traian Chirilă

— I. G. Duca, ministrul nostru de externe, a fost ales vicepreședinte al Ligei Națunilor, împreună cu d. Chamberlen, ministrul de externe al Angliei.

Cu pretul fabricel.
marfa ce o avem în mare cantitate și de prima calitate în depozit o desfacem pe lângă plata în numerar.

LÖRINCZ și TÓTH
Cluj, Piața Unirii No. 8.

Importul și exportul României

— O situație care trebuie să se schimbe —

E de prisos să mai analizăm aici motivele pentru cari România a încetat să mai fie, de câțiva ani încoace, o țară exportatoare de cereale. (Dacă ne aducem aminte, astă primăvară eram pe punctul de a cumpăra grâu din străinătate.) Războiul, mai întâi, a dezorganizat cu totul producția și, ce a fost mai rău, a anihilat aproape cu desăvârșire transporturile. A urmat apoi exproprierea, care, dincolo de motivele de dreptate socială pe care le-a invocat, a pricinuit o stagnare vădită în cultura pământului. Anul acesta, în fine, recolta a fost destul de mulțumitoare am fi avut ce să vindem peste hotare. Din nefericire, o greșită politică economică împiedică punerea în valoare a excedentului de grâu. Exportul e aproape nul.

Puțini își dau seamă de consecințele grave ale acestei situații. Balanța comerțului nostru exterior continuă să se încheie cu un însemnat deficit. Vindem mai puțin decât cumpărăm. În împrejurări normale, aceasta n'ar constitui o primejdie. Dar în condițiile de astăzi, când permanenta noastră preocupare trebuia să fie însănătoșirea financiară a țării, avem dreptul să fim îngrijorați.

Și iată pentruce.

Să primim puțin ceea ce petrece în vecini. Cehoslovacia, Polonia, Austria, și celelalte țări cari au înregistrat o balanță comercială activă, în care exportul covârșește importul, au putut să înregistreze fără întârziere o îmbunătățire a cursului lor monetar. Într'adevăr, Cehoslovacia, — pentru a lua numai acest exemplu — a importat în luna Iulie 1925 mărfuri din străinătate în valoare de 947 milioane coroane, față de cele 1.409 milioane coroane cât reprezintă importul lunii trecute. Deci, o scădere de 462 milioane. Cum în aceeași lună

exportul cehoslovac s'a ridicat la 1.467 milioane coroane, rezultă de aici un câștig de 520 milioane! Chiar și Austria face eforturi uriașe pentru a provoca o îmbunătățire a bilanțului comercial cu străinătatea. Exportul e din ce în ce mai activ, grație eforturilor pe care le fac întreprinderile industriale, și Austria se poate felicita că e o țară care și produce, nu numai consumă.

Care e situația comerțului exterior al României, se știe. În vreme ce toate țările se străduiesc să intensifice exportul produselor lor naționale și să restrângă importul mărfurilor străine, balanța comercială a României se încheie, la sfârșitul celor cinci luni dintâi ale anului în curs, cu un deficit de 1 miliard 400 milioane lei.

Suntem încă, economiceste, tributarii străinătății. Cu greu s'ar putea spune, prin urmare, că am realiza cunoscuta lozincă oficială: „prin noi înși-ne“. Cum se întâmplă adesea la noi, rețetele de guvernare sunt frumoase vorbe sănătoase, goale de conținut. Pornim să ne refăcem finanțele „prin noi înși-ne“, și ajungem la rezultatul de astăzi, când cu mai puțin de o jumătate de an am cumpărat cu un miliard și jumătate mai mult decât am vândut . . .

Cu toate aceste, guvernul stăruiește în regimul de prohibire a exportului de cereale, pune tot mai multe greutatea exportului de lemne, defavorizează neconținut exportul produselor alimentare. Iar d. Vintilă Brătianu găsește în fundul sufletului dsale destul optimism, pentru a declara presei apusene, că situația economică și financiară a României se îmbunătățește neconținut, și că apropiata întărire a leului românesc e asigurată.

Ce păcat, că realitatea desminte toate acest vorbe frumoase!

INFORMATII

— După cum se afirmă în cercuri competente, negustorii și industriașii din Cluj trecuți pe listă de numire în consiliul de administrație al Camerei de Comerț, întocmită de ministerul de industrie și comerț, vor refuza numirea și vor cere ministerului să se lase libere alegerile.

Acțiunea aceasta este făcută de comun acord cu minorității care, dând garanții pentru păstrarea parității, își vor retrage candidaturile și nu se vor prezenta în alegere, dacă numirea nu se anulează.

În felul acesta organizată demonstrația, are toate șansele de reușită.

— Personalul C. F. R. care va fi scos la pensie la 1 Octombrie

pentru limita de vârstă va putea fi angajat ca diurnist plăindu-i-se pensia cuvenită, iar ca diurnă diferența până la salariul ultim avut de funcționar. Bineînțeles că este vorba de reangajarea acelor funcționari cari, cu toată vârsta de 60 ani sunt încă apți pentru serviciu.

— La ministerul de finanțe s'a instituit o comisiune de specialiști care să studieze condițiunile introducerii în țară a unui serviciu de securi și virimente poștale.

Este vorba să se înființeze așa dar un asemenea serviciu, începând dela 1 Ianuarie, deocamdată cu două birouri, care să execute ordine de plată în întreaga țară: Ulterior alte birouri vor fi înființate.

— Absolvenții liceelor, care posedă diploma de bacalaureat sunt dispensații de examenul de admitere în Universitate.

Vor fi supuși acestui examen numai absolvenții liceelor care nu posedă bacalaureatul.

— Ministerul instrucțiunii publice anunță că examenul de bacalaureat începe în ziua de 25 Septembrie.